

1. רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק יא

הלכה א: אין הולכין בחקות העובדי כוכבים ולא מדמין להן לא במלבוש ולא בשער וכיוצא בהן שנאמר ולא תלכו בחקות הגוים, ונאמר ובחקותיהם לא תלכו, ונאמר השמר לך פן תנקש אחריהם, הכל בענין אחד הוא מזהיר שלא ידמה להן, אלא יהיה הישראל מובדל מהן וידוע במלבושו ובשאר מעשיו כמו שהוא מובדל מהן במדעו ובדעותיו, וכן הוא אומר ואבדיל אתכם מן העמים,

הלכה ד: אין מנחשין כעכו"ם שנאמר לא תנחשו, כיצד הוא הנחש כגון אלו שאומרים הואיל ונפלה פתי מפי או נפל מקלי מידי איני הולך למקום פלוני היום שאם אלך אין חפציי נעשים, הואיל ועבר שועל מימיני איני יוצא מפתח ביתי היום שאם אצא יפגעני אדם רמאי, וכן אלו ששומעים צפצוף העוף ואומרים יהיה כך ולא יהיה כך, טוב לעשות דבר פלוני ורע לעשות דבר פלוני, וכן אלו שאומרים שחוט תרנגול זה שקרא ערבית, שחוט תרנגולת זו שקראה כמו תרנגול, וכן המשים סימנים לעצמו אם יארע לי כך וכך אעשה דבר פלוני ואם לא יארע לי לא אעשה, כאליעזר עבד אברהם, וכן כל כיוצא בדברים האלו הכל אסור וכל העושה מעשה מפני דבר מדברים אלו לוקה. +/השגת הראב"ד/ וכן המשים לעצמו סימנים אם יארע לו כך וכך וכו'. א"א זה שבוש גדול שהרי דבר זה מותר ומותר הוא ואולי הטעהו הלשון שראה כל נחש שאינו כאליעזר ויונתן אינו נחש והוא סבר שלענין איסור נאמר ולא היא אלא ה"ק אינו ראוי לסמוך ואיך חשב על צדיקים כמותם עבירה זו ואי הווי אינהו הווי מפקי פולסי דנורא לאפיה. +

הלכה טז: ודברים האלו כולן דברי שקר וכזב הן והם שהטעו בהן עובדי כוכבים הקדמונים לגויי הארצות כדי שינהגו אחריהן, ואין ראוי לישראל שהם חכמים מחוכמים להמשך בהבלים אלו ולא להעלות על לב שיש תועלת בהן, שנאמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל, ונאמר כי הגוים אלה אשר אתה יורש אותם אל מעוננים ואל קוסמים ושמעו ואתה לא כן וגו', כל המאמין בדברים האלו וכיוצא בהן ומחשב בלבו שהן אמת ודבר חכמה אבל התורה אסרתן אינן אלא מן הסכלים ומחסרי הדעת ובכלל הנשים והקטנים שאין דעתן שלימה, אבל בעלי החכמה ותמימי הדעת ידעו בראיות ברורות שכל אלו הדברים שאסרה תורה אינם דברי חכמה אלא תהו והבל שנמשכו בהן חסרי הדעת ונטשו כל דרכי האמת בגללן, ומפני זה אמרה תורה כשהזירה על כל אלו ההבלים תמים תהיה עם ה' אלהיך.

2. ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה לא

והעובר על לאו זה ויעשה מאחת מאלו הפעולות חייב מלקות. כלומר מי שיהיה קוסם ויגיד לבני אדם בפועל שיפעל אותו. לא מי שישאל לקוסם. אבל השאלה לקוסם מגונה מאד.

3. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קיג עמוד ב

מניין שאין שואלין בכלדיים - שנאמר תמים תהיה עם ה' אלהיך.

4. רש"י מסכת פסחים דף קיג עמוד ב

בכלדיים - בעלי אוב.

5. רשב"ם מסכת פסחים דף קיג עמוד ב

כלדיים. בעלי אוב כך פירש רבינו. ולא נהירא דקרא כתיב בהדיא אל תפנו אל האובות. ואני שמעתי חוזים בכוכבים וכן עיקר:

6. שו"ת הרשב"א המיוחסות לרמב"ן סימן רפג

ושמא דעת רש"י ז"ל, לא לשאול בהם, שיעשו מעשה, ויגידו לו שאלתו, כשואל אוב, ודורש אל המתים. אלא שבעלי אוב, עשו מעשה, ושמעו, ואחר כך בא זה, ושאל מהם: מה חדוש יש בעולם? שזה, אין בו אלא משום: תמים תהיה.

7. השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שכחת העשין

מצוה שמינית שנצטוונו להיות לבבנו תמים עמו ית' והוא שנאמר (שופט' יח) תמים תהיה עם י"י אלהיך. וענין הצוואה הזאת שנייחד לבבנו אליו לבדו ית' ושנאמין שהוא לבדו עושה כל והוא היודע אמתת כל עתיד וממנו לבדו נדרוש הבאות מנביאיו או מאנשי חסידיו ר"ל אורים ותומים ולא נדרוש מהוברי שמים ולא מזולתם ולא נבטח שיבאו דבריהם על כל פנים. אבל אם נשמע דבר מהם נאמר הכל בידי שמים כי הוא משנה מערכת הככבים והמזלות כרצונו, מפר אותות בדים וקוסמים יהולל [ישעי' מד], ונאמין שכל הבאות תהיינה אלינו כפי התקרבו לעבודתו כענין שהבטיח (ירמ' י) אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה. ואמרו באחרון שלפסחים (קיג ב) מנין שאין שואלים דבר מן הכלדיים שנאמר תמים תהיה עם י"י אלהיך. והכלדיים הם שארית האומה המתעסקת במלאכת הכוכבים הנקראים כלדי"ש. ולשון ספרי אם עשית כל האמור בענין הרי אתה תם לי"י אלהיך. ופירוש זה שאסר הכתוב לשאול את העתיד מאוב וידעוני ומתים ומן מעונן וקוסם ואחרי כן צוה שיהיה לבנו תמים עמו ית' באלה ולא נירא מדברי מגיד עתידה מן הנזכרים או מזולתם אבל מן נביאו נדרוש ואלינו נשמע כאשר יאמר בפרשה. וזה הוא תרגומו שלאנקלוס שלים תהא בדחלתא די"י אלהיך. וכן אמר הכתוב (תהל' קיט) יהי לבי תמים בחוקיך. ובמצוה הזאת נצטוה אברהם אבינו כאשר בא לחרות לו ברית ולתת לו זרע, אמר (לך יז ורמב"ן שם) התהלך לפני והיה תמים. כי מפני שהיה הוא זכור לטוב יסוד באמונה והחולק על הכשדים שהיו מייחסים כל הכחות לשמש ולירח ולכוכבים והוא ראה שיש עליהם יוצר ומנהיג צוהו עוד להתהלך לפניו ולהיות תמים עמו ולא יתן בלבו שיהא בזולתו שום אמת ולא יסתכל בעניינים כלל עם דעתו שיוצרים מנהיג אותם אלא יהיה לבו אליו לבדו ית' כי הוא המצוה אותם והמסדר סדור מערכתם כרצונו כענין שאמרו (שבת קנו א) צא מאצטגנינות שלך וכו'. זהו ענין המצוה הזאת. והזכירה בעל ההלכות וכתב (אות קמד) להיות תמים. ואולי חשב הרב שהיא צוואה כוללת המצות כולן ללכת בדרכי התורה ...

8. מגילת אסתר שכחת העשין

מה שלא מנאה הרב אינו לחשבו שהיא מצוה כוללת ... לפי שפסוק זה כולל כל האמור למעלה בפרשה מענין מעונן מנחש ומכשף...

9. רמב"ם הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק ה הלכה ד

מנהג פשוט שכותבים על המזוזה מבחוץ כנגד הריח שבין פרשה לפרשה שדי ואין בזה הפסד לפי שהוא מבחוץ, אבל אלו שכותבין מבפנים שמות המלאכים או שמות קדושים או פסוק או חותמות הרי הן בכלל מי שאין להם חלק לעולם הבא, שאלו הטפשים לא די להם שבטלו המצוה אלא שעשו מצוה גדולה שהיא יחוד השם של הקדוש ברוך הוא ואהבתו ועבודתו כאילו הוא קמיע של הניית עצמן כמו שעלה על לבם הסכל שזהו דבר המהנה בהבלי העולם.

10. ביאור הגר"א יורה דעה סימן קעט

הרמב"ם וכו"כ בפ"י המשנה לפ"ד דעבודת כוכבים אבל כל הבאים אחריו חלקו עליו שהרי הרבה לחשים נאמרו בגמרא והוא נמשך אחר הפלוסופיא הארורה ולכן כ' שכשפים ושמות ולחשים ושדים וקמיעות הכל הוא שקר אבל כבר הכו אותן על קדקדו שהרי מצינו הרבה מעשיות בגמ' ע"פ שמות וכשפים... והפלוסופיא הטתו ברוב לקחה לפרש הגמרא הכל בדרך הלציי ולעקור אותם מפשטן וח"ו איני מאמין בהם ולא מהם ולא מהמונם אלא כל הדברים הם כפשטן אלא שיש בהם פנימיות לא פנימיות של בעלי הפלוסופיא שזורקין אותו לאשפה שהם חצוניות אלא של בעלי האמת:

11. קריה נאמנה (עמוד קס) הובא מכתב הרב צבי הירש קצנלבוין, אל המחבר

מעולם לא יצאו הדברים האלה מעטו ומפה קדשו של הגר"א

12. תלמוד בבלי מסכת חולין דף צה עמוד ב

ואי נמי: בסימנא, כי הא דרבה ב"ר הונא מחתך ליה אתלת קרנתא. רב הוה קאזיל לבי רב חנן חתניה, חזי מברא דקאתי לאפיה, אמר: מברא קאתי לאפי, יומא טבא לגו; אזל קם אבבא, אודיק בבזעא דדשא חזי חיותא דתליא, טרף אבבא, נפוק אתו כולי עלמא לאפיה, אתא טבחי נמי, לא עלים רב עיניה מיניה, אמר להו: איכו השתא, ספיתו להו איסורא לבני ברית! לא אכל רב מההוא בישראל; מ"ט? אי משום איעלומי - הא לא איעלים, אלא דנחיש - והאמר רב: כל נחש שאינו כאליעזר עבד אברהם וכיונתן בן שאול אינו נחש!

13. חידושי הר"ן מסכת חולין דף צה עמוד ב

ודברי הראב"ד ז"ל תמהין בעיני שהרי מפורש בגמרא שלענין איסור נאמר... ומכל מקום הדבר צריך תירוץ שאי אפשר שהצדיקים הללו הוו מנחשין וכך נראה לי בתירוץ של דברים שהנחש שאסרה תורה הוא התולה את דבריו בסימן שאין הסברא נותנת שיהא בהם גורם תועל' לדבר או נזק כגון פתו נפל מידו וצבי הפסיק לו בדרך כדאיתא בפ' ד' מיתות שאלו וכיוצא בהם הם מדרכי האמורי אבל הלוקח סימנין בדבר שהסברא נודעת שהן מורין תועלת הדבר או נזקו אין זה נחש שכל עסקי העולם כך הם שהרי האומר שאם ירדו גשמים לא אצא לדרך ואם לאו אצא לדרך אין זה נחש אלא מנהגו של עולם ואליעזר עבד אברהם ויונתן בן שאול וכיוצא מזה תלו מעשיהם שאליעזר יודע היה שלא היו מזווגין אשה ליצחק אבינו אלא הוגנת לו ולפיכך לקח סימן לעצמו שאם תהא כל כך נאה במעשי' ושלמה במדותיה עד שכשיאמר לה הגמיאני מעט מים תשיבנו ברוח נדיב' שתה וגם גמליך אשקה אותה היא שהזמינו מן השמי' ליצחק. וכן יונתן בן שאול שבקש להכות במחנה פלשתים הוא ונושא כליו בלבד לקח זה סימן לעצמו שאם יאמרו עלו אלינו יהא נראה שהם יראים ממארב ובכיוצא בזה בטח יונתן בגבורתו שהוא ונושא כליו יפגעו בהם שכן מנהגו של עולם ששנים או שלשה אבירי לב יניסו הרבה מן המפחדים ואם יאמרו דומו עד הגענו אליכם יראה מדבריהם שאינם מתפחדים ובכיוצ' בזה לא היה ראוי ליונתן בן שאול שימסור עצמו לסכנה וכל כיוצא בזה מנהגו של עולם הוא. וכי מיייתין לה בגמר' לענין איסור הכי קאמרינן שכל נחש שהוא מן הדברי' שאסרה תורה שאין הסברא מכרעת בהן כל שאינו סומך על מעשיו ממש כמו שעשו אלו השנים בדבר מותר אינו נחש ואינו אסור אף על פי שהוא מדרכי הנחשים ...

14. רמב"ם

הלכה ה: מי שאמר דירה זו שבניתי סימן טוב היתה עלי, אשה זו שנשאתי ובהמה זו שקניתי מבורכת היתה מעת שקניתי עשרתי, וכן השואל לתינוק אי זה פסוק אתה לומד אם אמר לו פסוק מן הברכות ישמח ויאמר זה סימן טוב כל אלו וכיוצא בהן מותר הואיל ולא כיון מעשיו ולא נמנע מלעשות אלא עשה זה סימן לעצמו לדבר שכבר היה הרי זה מותר.

+ /השגת הראב"ד/ כל אלו וכיוצא בהן מותר הואיל ולא כיון מעשיו ולא נמנע מלעשות אלא עשה זה סימן לעצמו לדבר שכבר היה הרי זה מותר. א"א אף זאת שאמרו בית תינוק ואשה אף על פי שאין נחש יש סימן לא אמרו לענין איסור והיתר אלא לענין סמיכה אם ראוי לסמוך על סימניהם ואמרו שראוי לסמוך אחר שהוחזקו שלש פעמים. +

15. בית יוסף יורה דעה סימן קעט

וקשה לי דאיתא בגמרא בההוא פירקא גופיה (שם) דרבי יוחנן בעא למיזל לבבל לאקבולי אפי שמואל ואמר לינוקא פסוק לי פסוקיך אמר ליה (ש"א כח ג) ושמואל מת ונמנע רבי יוחנן ולא ירד לבבל הרי שנמנע מלעשות מעשה מפני שהפסוק שאמר לו התינוק ואפשר לומר דהתם הוה רבי יוחנן כשואל אם שמואל חי או מת ומתוך פסוק התינוק ידע שכבר מת שהוא דבר עבר ואף על פי שעל ידי כך נמנע מלירד לבבל מכל מקום כיון שאנו אומרים שלא שאל אם ירד לבבל אם לאו לא חשיב נמנע מלעשות מעשה מפני תשובת התינוק אך קשה מדגרסינן בריש פרק מי שאחזו (גיטין סח.) דרב ששת נמנע מלעשות מעשה מפני התינוק דאמר לו נטה לך על ימינך או על שמאלך ויש לומר דשאני התם דלא סמך על פסוק התינוק לבד אלא דנחר ליה רב חסדא ועוד דהווי חשידי עבדי דלא מעלו וכדאיתא התם דאמר איהו גופיה אבל סמ"ג (שם יא.) כתב מצינו כמה גדולים שאמרו לינוקא פסוק לי פסוקיך ועושים מעשה על פי הפסוק וחושבין זה כעין נבואה עד כאן כלומר זה לא היה מין נחש אלא מין נבואה ומשום הכי שרי:

16. רמב"ם

הלכה ח: איזהו מעונן אלו נותני עתים שאומרים באצטגנינות יום פלוני טוב יום פלוני רע יום פלוני ראוי לעשות בו מלאכה פלונית שנה פלונית או חדש פלוני רע לדבר פלוני.

הלכה ט: אסור לעונן אף על פי שלא עשה מעשה אלא הודיע אותן הכזבים שהכסילים מדמין שהן דברי אמת ודברי חכמים, וכל העושה מפני האצטגנינות וכיון מלאכתו או הליכתו באותו העת שקבעו הוברי שמים הרי זה לוקה שנאמר לא תעוננו, וכן האוחז את העינים ומדמה בפני הרואים שעושה מעשה תמהון והוא לא עשה הרי זה בכלל מעונן ולוקה.

הלכה יד: אסור לשאול בעל אוב או בעל ידעוני שנאמר לא ימצא בך מעביר וגו' ושואל אוב וידעוני, נמצאת למד שבעל אוב וידעוני עצמן בסקילה והנשאל בהן באזהרה ומכין אותנו מכת מרדות, ואם כיון מעשיו ועשה כפי מאמרו לוקה.

17. שולחן ערוך יורה דעה הלכות מעונן ומכשף סימן קעט

סעיף א: אין שואלים בחוזים בכוכבים ולא בגורלות. הגה: משום שנאמר: תמים תהיה עם ה' אלהיך (דברים יח, יג) (ב"י בשם תוספות דע"פ ובשם ספרי). וכ"ש דאסור לשאול בקוסמים ומנחשים ומכשפים (פסקי מהרא"י סי' צ"ו).

סעיף ב: נהגו שאין מתחילין בב' ובד', ואין נושאים נשים אלא במילוי הלבנה. הגה: ולכן נהגו ג"כ להתחיל ללמוד בר"ח, כי אף על פי שאין נחוש יש סימן (סמ"ק סימן קל"ו). במה שאדם יודע שהוא כנגד המזל, לא יעשה ולא יסמוך על הנס, אלא שאין לחקור אחר זה משום תמים תהיה (דברים יח, יג) (תשובת רמב"ן סימן רפ"ו / רפ"ג) כמו שנתבאר.

סעיף ג: האומר: פתי נפלה מפי, או מקלי מידי, או בני קורא לי מאחרי, או שצבי הפסיקו בדרך, או שעבר נחש מימינו או שועל משמאלו, ולמי שאירע לו אחד מאלו עושה ממנו נחוש שלא לצאת לדרך או שלא להתחיל במלאכה, וכן המנחשים בחולדה ובעופות ובכוכבים, וכן האומר: אל תתחיל לגבות ממני, שחרית הוא, מוצאי שבת הוא, מוצאי ר"ח הוא, וכן האומר: שחוט תרנגול שקרא כעורב ותרנגולת זו שקראה כתרנגול, אסור. הגה: "א אם אינו אומר הטעם למה מצוה לשחוט התרנגולת, אלא אומר סתם שחטו תרנגולת זו, מותר לשחטה כשקראה כתרנגול (ב"י בשם הר"א). וכן הוא המנהג.

סעיף ד: בית, תינוק ואשה אף על פי שאין נחוש, יש סימן. הגה: אם הצליח אחר זה ג' פעמים או לא (ב"י בשם רש"י). וכן מותר לומר לתינוק: פסוק לי פסוק (טור). "א דאדם מותר לעשות לו סימן בדבר שיבוא לעתיד, כמו שעשה אליעזר עבד אברהם או יהונתן (טור והר"ד קמחי), ויש אוסרין (רמב"ם וסמ"ג). וההולך בתום ובטח בה', חסד יסובבנו (תהילים לב, י).

18. תלמוד בבלי מסכת כריתות דף ה עמוד ב -ו עמוד א

ת"ר: אין מושחין את המלכים אלא על המעיין, כדי שתימשך מלכותו, שנאמר: ויאמר המלך (אל בניהו) וגו' והורדתם אותו על גיחון (וגו') ומשח אותו שם.... אמר אב"י: השתא דאמרת סימנא מילתא היא, יהא רגיל איניש למיכל ריש שתא קרא ורוביא, כרתי, סילקא ותמרי.

19. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תקפג סעיף א

יהא אדם רגיל לאכול בר"ה רוביא דהיינו תלתן, כרתי, סילקא, תמרי, קרא. וכשיאכל רוביא יאמר: יה"ר שירבו זכיותינו; כרתי, יכרתו שונאינו; סילקא, יסתלקו אויבינו; תמרי, יתמו שונאינו; קרא, יקרע גזר דיננו ויקראו לפניך זכיותינו.

20. מאירי חיבור התשובה

על צד שלא יטעו, באמרם סימנא מילתא היא, שיהיה זה דרך נחש, חלילה לרבותינו מרשע, היתה ההסכמה לקרות עליהם דברים יורו על סליחה והערה על התשובה, ואמרם מילתא היא, רוצה בו שהערות התשובה גם מבלי קביעת תפלה רק דרך סימן ותורת עראי הם יעזרו על הכונה, ומפני זה צוו לראותם בעת האוכל, להעיר שעם היותם נמשכים אל הנאת הגוף לא ימשכו רק כפי הצורך ולא ישלחו אימת המשפט מעל פניהם, והוא שהם קוראים עליהם דברים יורו על זה,

21. חיי אדם חלק ב-ג (הלכות שבת ומועדים) כלל קלט

וכיון שהוא תחלת השנה, נוהגין לעשות לסימן טוב לאכול דברים הרומזים לזה (והטעם לזה עיין ברמב"ן תחלת לך לך מש"כ דע כי כל גזירות עירין משיצא למטה סימן לזה לא ישתנה בשום אופן, וזה נראה לי ברור שהוא הטעם שאמרו רז"ל השתא דאמרת סימנא מילתא).

22. זוהר כרך ב (שמות) פרשת יתרו דף עח עמוד א

ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שונאי בצע האי קרא אוקמוה, אבל ואתה תחזה תבחר לא כתיב אלא תחזה לפום חיזו דעיינין, במאי, בדיוקנא דבר נש באלין שית סטרין דקאמרתון וכלא בהאי קרא, ואתה תחזה חד בשערא, מכל העם תרין במצחא, אנשי חיל תלת באנפין, יראי אלהים ארבע בעיינין, אנשי אמת חמש בשפון, שונאי בצע שית בידין בשרטוטיהון, דאלין אינון סימנין לאשתמודעא בהו בני נשא לאינון דרוח חכמתא שריא עלייהו,

23. רמב"ן, דרשת תורת ה' תמימה

וכל אלו הדברים וכיוצא בהם חכמות ישנות אמיתיות הן ומקובלות ביד מקבלי התורה. וכשאבדנו אבדו החכמות עמנו ונשאר זכרם בשיבוש ביד מועטים

24. טור אורח חיים הלכות שבת סימן רצח

ונהגו הראשונים להביט בשרטוטי הכפים עד שיכיר ביניהן מפני שהן מצויות ושמענו מזקנים שאומרים שיש בשרטוטי פסת היד סי' להתברך בו

25. לחם משנה הלכות עבודה זרה פרק יא

ויש אווחז את העינים כענין מכשף דמי שעושה כמו שעושה המעונן שאומר אני אראה אותך בפס יד דברים העתידיים לבא עליך

26. תשובות והנהגות כרך ד סימן קצו : להביט על הידים כדי לידע העתידות

רב אחד בא לכאן ומכנה עצמו כמקובל, ומביט בידיים של הפונים ומגלה עפ"ז עתידות, ונשאלתי אם חייבין למחות נגדו שזהו נגד התורה. והאמת שיש יסוד גם בזוה"ק פרשת יתרו לחכמה זאת להסתכל בקו הידים ולידע המזל, ואף שאין מזל לישראל, היינו שע"י זכות גדולה יכולים לשנות מזל של ישראל, אבל בודאי המזל מגלה דברים, ולכן לפעמים יכול לגלות כמה דברים מההוה ועתיד עד שכל השומע מתפעל מחכמתו. אמנם מאידך גיסא הרבה פעמים נכשל ב"דיעתו" עד שמביא ממש לידי גיחוך, ולכן ת"ח או רב שעושה כן, אף שלדבריו מקרב בדרכו זו הרבה משפחות ליהדות ולשמירת התורה והמצוות, מ"מ אם פקיע שמיה כמקובל ורואים שטועה, מפסידים עיקר אמונתם בצדיקים

שכל דבריהם אמיתיים, ויצא שכרו בהפסדו, ולכן אלו שאינם בקיאים בחכמה זו על בוריה, ודאי יקבלו שכר יותר על הפרישה מעל הדרישה. ומיהו לאסור מעיקר הדין נראה דלא נוכל, אלא במקרה שקוצץ לעצמו שכר גבוה כאומן, ומטעה את הבריות שבתמימות משלמין לו, אבל כשמסתכל בידים ומברך, ומקבל כפי שנותנין לו, והבאים אליו הם מטעים את עצמם, לא נוכל למונעו, ובפרט כשפועל ב"ה כמה דברים טובים ותיקוני יהדות.

וראיתי ספר שלם מהגר"י הלל שליט"א בגנות אלו המנחשים עתידות או את ההווה, ועיקר כוונתם היא לכסף, ומכנים עצמם בשם "מקובל" (ושמם הראוי להם באמת הוא "מקבל", דהיינו כסף), ואין כוונתם בעיקר להתפלל לה' שלו הישועה, רק מציע להבאים אצלו שכביכול הסיבה לצרתו היא מזל רע ועין הרע, ולתיקון הענין צריכים לשלם לו כסף, ורחמנא ליצלן מאלו וכיוצא בהם שרבו מאד בזמן האחרון, ושודדים בדרכם זו תמימים הרבה כהנ"ל. אבל בנידון דידן שאינו מרמה לקצוץ סכום ואינו מדבר כלל מסכומי כסף, ומתנהג בכל דרכי בדרך התורה, אם כי דרכו זו להסתכל בידים ולברך, היא זרה אצלינו מעיקרא, לא נוכל למחות נגדם, אם כי מצוי לפעמים חילול השם כשמתגלה שאינו מומחה. והמונע עצמו מכגון זה מפני שתמימים הוא עם ה' אלקינו לבד אשרי חלקו, ואין להכריח בענינים אלו היאך להתנהג, ואנו בדרכינו נלך להתפלל לה' לבד שאתו הישועה, ונניח כל אחד לילך בדרכו ובלבד שאינו פוגע ח"ו בתורתנו הקדושה, ואין ההסתכלות הזאת בגדר פגיעה בתורה, ולכן אין לנו למחות, ודי לנו במה שאנו מחוייבים למחות ולהפריע בחילולי הקודש יום יום.

27. תשובות והנהגות כרך א סימן תנד

וכן במה שדרשו בספרי מנין שאין שואלין בגורלות שנאמר תמים תהיה עם ד' אלו קיד היינו ג"כ עד"ז כשתולה ב"גורל" העתידות, אבל כשעושה גורל להכריע בין שני צדדים שאין לו הכרעה שרי, וכעת הראוני ב"כרם שלמה" שציין להפוסקים דנקטו כן, האלף לך שלמה אר"ח תס"ב חו"י סי' ס"א, תשובות גאוני קדמאי סי' ס'. ושמעתי מחמי זצ"ל שבכל דבר שהיו לו שני צדדים היה עושה לפי הגורל והיה אומר ד' מנת חלקי וכסוי אתה תומיך גורלי, ושאל לרבינו החזו"א אם מותר, והשיב לו דמותר ואין בזה חשש שאינו מקבל הדברים אלא כעצה. וכתבו באחרונים דכיון שישאל אינם תחת המזלות רק בהשגחה מיוחדת מהבורא ית"ש, ולכן אפילו רואים במזלות אי אפשר לסמוך אצלם אלא בההווה ולא בהעתיד, ואם כן אף שיכולים לפעמים לכוון ההווה, בישראל אי אפשר בעתידות, ואם הוא מאמין בה' ומתפלל אליו משנה גם מזלו, וכמבואר בשבת דף קנ"ו ע"ב, וא"כ באופן דאין שואלים לקבל תשובת הרואים כאמיתית לסמוך על זה אין איסור מדינא. לכן נראה דאף שאין איסור לשאול ולחקור אצל המסתכל בכף היד, שיש יסוד בזוה"ק פרשת יתרו "ואתה תחזה" שבגוף האדם בכפות אצבעותיו רמזים למעמדו ולמזלו, מ"מ עליו לידע שאצל עם ישראל הכל תלוי בתפילה ומעשים טובים, וגם נכריות אלו ידיעותיהן לא ברורות ולא מבינות בכף היד לגמרי, ומבלבלות בדברים שהם אמת ושקר יחד, וראוי שלא לשאול בהן כלל רק לסמוך על הקדוש ברוך הוא בעתידו, וברובי תפלה צדקה ומעשים טובים ירחם עלינו בעולם הזה בבני חיי ומזוני ונזכה לחיי עולם הבא.

28. שו"ת עשה לך רב חלק א סימן נו אמנות הקריאה בכף היד האם מותרת היא בהלכה

שאלה: חזיתי לאחרונה בתכנית טלביזיה, ובה הופיעה גברת אחת, לדבריה בת למשפחה דתית, ושוחחה על אמנות הקריאה בכף היד. לדבריה, ניתן לקרוא מתוך קוי היד גורלו של אדם, עברו אפיו וכדומה. אגב, ציינה שדבר זה אסור עפ"י הדת, משום שכל תורת הבחירה המסורה ביד כל אדם נסתרת ע"י גורל ואופי הקבועים מראש. לעומת זאת אמרה שהבחינה בבני אדם שראתה אותם בהפרישי זמן, שקוי היד עשויים להשתנות ולא יכלה להסביר זאת. נדמה לי שיש סתירה בולטת מאד בדבריה, שאם יש גורל קבוע מראש, המתבטא בקוי היד, כיצד יכולים הם להשתנות. אנא, הואל להסביר לי אם אמנם דבר זה אסור מהתורה, שכן שמעתי שאסור לשאול בחוזים בכוכבים, ואולי דין קריאה בכף היד כדין חוזים בכוכבים. וכן רצוני לדעת אם יש יסוד נכון לכל האמנות הזאת בתורת היהדות.

תשובה: אמת שחכמה זאת יש לה יסוד גדול ואמתית...

נמצא שחכמה זאת אמיתית היא, אלא שהדורות האחרונים קבלו כנראה איש מפי איש רק שרידים מחכמה מפוארת זאת, כשם שחכמות רבות אבדו מאתנו עם התמעטות ידיעת חכמת האמת. והנה בזוהר הקדוש (פרשת יתרו דף ע' עמוד שני)... מעתה, אין בני דורנו יודעים אלא מעט מן המעט מחכמה מפוארת זאת, שאין בה כל איסור, אבל אין ידיעת קוי כף היד קובעת מאומה לא לגבי אפיו של אדם ולא לגבי גורלו, אלא שבאותם שרטוטים וקוים אפשר לקרוא את "מה שהוא אדם" באותה שעה. כלומר, שירטוטי כף היד אינם קובעים גורלו ואפיו של אדם, אלא להיפך הם נקבעים לפי אפיו וגורלו, והכל ניתן לשינוי ברצונו של אדם בהיטיבו את מעשיו. אעפ"כ הייתי ממליץ לך לבל לתפס לעסק זה, וקיים בעצמך מקרא שנאמר "תמים תהיה עם ה' אלקיך" (דברים י"ח - י"ג) שהמכוון בו, שלא לחקור אחרי העתידות, כי לפני כן צוה, לא ימצא בך קוסם קסמים מעונן מנחש ומכשף וכו', וסיים, אל תלך אחרי כל אלה, אלא תהיה תמים עם ה' אלקיך, יהא לבך שלם עם אלקיך, וכתרגום האונקלוס והיב"ע: "שלים תהא בדחלתא דה' אלקך" ואז אין לך צורך בכל אלה. ואם בכל זאת תגיע שעה קשה שתרצה לדעת עתידות, אז (המשיכה תורה) נביא יקים לך אלקיך אליו תשמעון. ועיין בשמואל א' פרק ח' בספור שמואל הנביא עם שאול והאתונות.

מכאן ניתן ללמוד בבירור, שהתמימות עם ה' והמנעות מחקר עתידות היא דרכה של תורה. ולכן ראוי להמנע מעסק זה, אלא שאם רוצה אתה בכל זאת לדעת עתידות במקרה הנחוץ לך ביותר בדרכי היתר, כגון נבואה בימים ההם, ובזמנינו מה שנותר מחכמת שירטוטי כף היד, אי אפשר לאסור זאת, אלא שנראה הדבר שאינו רצוי.

וכמה קשה הדבר כאשר יודע אדם את כל הצרות הצפויות לו מראש, כמה חרדה אופפת את כל מערכות חיינו, ועצם הידיעה עשוי' לשבור אותנו. אך כאשר באים הדברים ללא ידיעה מוקדמת הרי שהתקוה מחזקת ומעודדת אותו (ואם הוא אדם מאמין גם תפלה ואמונה) ומתגבר על צרותיו.

והנה ציינת בדברי שאלתך איסור לחזות בכוכבים, ורצית לדמות קריאה בכף היד לכוכבים. אמת שכך מבואר בגמרא (פסחים ק"ג א) מנין שאין שואלים בכלדיים שנאמר תמים תהיה עם ה' אלקיך. ופירש"י (פירוש שני) כלדיים חוזים בכוכבים, ומכאן שהוא אסור, וא"כ הוא הדין לשירטוטי כף היד. אך אחרי העיון אין הדבר כן, כי אמנות החוזים בכוכבים בעולם העתיק היתה מבוססת על יסודות עבודה - זרה, ולכן נאסרה, וכך פירש המאירי בפירוש שהוא משום סרך עבודה זרה, אבל כל דבר שאין בו משום סרך ע"ז "הותרה הרצועה" כלשונו של המאירי. ולפ"ז לא זו בלבד שקריאת שירטוטי כף הידים כף הידים ודאי שאין בו משום ע"ז כלל, והיא מותרת, אלא אפילו לחזות בכוכבים, אם אין בזה שום סרך ע"ז אין לאסרו מן הדין. וכבר ידוע יחס קדמונינו לאיצטגנינות, היא האסטרולוגיה, המכונים "הוברי שמים החוזים בכוכבים", ויחס חכמי התלמוד וחכמי ישראל לדורותיהם על "מדע" זה השנוי במחלוקת, ועכ"פ בזמנינו שאין הוא קשור כלל עם סרך עבודה זרה אין לאסרו מן הדין. וכיון שאין זה מתחום נושא שאלתך, אני מקצר בו ואציין לך לעיין בדברי הרמב"ם פרק י"א מהלכות ע"ז, ובדברי הרמב"ן בהשמטות על ספר המצוות להרמב"ם מצות עשה ח', והדברים ארוכים ואין כאן מקומם.

ואסיים בלשונו הזהב של רש"י ז"ל (בגמרא פסחים שם) תמים תהיה עם ה' אלקיך להיות בוטח בו בכל הקורות ונולדות הבאות לך. וכן בלשונו (בפירוש התורה שם), התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו.